

F. ENGELS

AUKTORITEETISTA

Eräät sosialistit ovat viime aikoina aloittaneet järjestelmällisen ristiretken sitä vastaan, jota he sanovat *auktoriteetti-periaatteeksi*. Ei tarvitse muuta kuin sanoa heille, että jokin teko on *auktoriteettinen*, niin se tuomitaan. Tuota ylimalkaista menetelmää on alettu väärinkäyttää siinä määrin, että kysymystä on selvitettävä yksityiskohtaisemmin. Siinä mielessä kuin tässä on siitä puhe, auktoriteetti merkitsee vieraan tahdon tyrkyttämistä; toisaalta auktoriteetti edellyttää alistumista. Mutta kun noilla molemmilla sanonnoilla on paha sointu ja niiden ilmaisema suhde on alistetulle puolelle epämieluisen, niin herää kysymys, eikö voitaisi tulla toimeen ilman tuota suhdetta, emmekö voisi — nykyisessä yhteiskunnassa vallitsevissa oloissa — muodostaa toisenlaista yhteiskunnallista elämänjärjestystä, jonka vallitessa tuo auktoriteetti osoittautuu tarkoituksettomaksi ja sen täytyy siis kadota. Tarkastellessamme taloudellisia — teollisia ja maataloudellisia — suhteita, jotka ovat nykyisen porvarillisen yhteiskunnan perustana, havaitsemme, että niiden tendenssinä on korvata erillinen toiminta yhä laajemmin ihmisten kombinoidulla toiminnalla. Erillisten tuottajien pienten verstaiden tilalle on ilmaantunut nykyaikainen teollisuus valtavan suurine tehtaineen ja työpajoineen, joissa sadat työläiset hoitavat monimutkaisia höyrykäyttöisiä koneita; valtateillä liikennöivien postivaunujen ja karrujen tilalle ovat tulleet rautatiejunat, pienten purjealusten ja felukkien tilalle — höyrylaivat. Jopa maanviljelyksessäkin saavat koneet ja höyry yhä suuremman vallan, asettaen hitaasti, mutta varmasti pienomistajien tilalle suurkapitalisteja, jotka palkkatyöläisten avulla viljelevät suuria maa-aloja. Kombinoitu toiminta ja toisistaan riippuvaisten prosessien monimutkaistuminen tulevat siis yksilöiden riippumattoman toiminnan tilalle. Kombinoitu toiminta merkitsee kuitenkin organisaatiota, mutta onko organisaatio mahdollista ilman auktoriteettia?

Olettakaamme, että yhteiskunnallinen vallankumous on kukistanut kapitalistit, joiden auktoriteetti määrää tuotannon ja rikkauksien kierron nykypäivinä. Olettakaamme, asettuaksemme täydellisesti auktoriteetin vastustajain kannalle, että maa ja työvälineet ovat tulleet niiden työläisten yhteisomaisuudeksi, jotka niitä käyttävät. Onko auktoriteetti silloin häviävä vai muuttuuko vain sen muoto? Katsokaamme.

Otamme esimerkiksi puuvillankehräämön. Puuvillan täytyy käydä ainakin kuuden toisiaan seuraavan työvaiheen läpi ennen kuin se muuttuu langaksi, ja nämä työvaiheet suoritetaan useimmiten eri huoneissa. Edelleen, jotta koneet olisivat keskeytyksittä käynnissä, tarvitaan insinööri, joka valvoo höyrykonetta, tarvitaan koneseppä jokapäiväisiä korjaustöitä varten sekä paljon muita työläisiä siirtämään tuotteita huoneesta toiseen jne. Kaikkien näiden työläisten — miesten, naisten ja lasten — on alettava ja lopetettava työ sinä hetkenä, jonka määrää höyryn auktoriteetti, joka ei välitä mitään yksilön autonomiasta. Siis työläisten on sovittava ennen kaikkea työajasta; ja kun työtunnit kerran on säädetty, niin poikkeuksetta jokainen on velvollinen alistumaan niihin. Edelleen, jokaisessa huoneessa herää joka hetki tuotantotapaa, materiaalien jakamista ym. koskevia pienempiä kysymyksiä, jotka on ratkaistava viivyttämättä, ettei koko tuotanto heti pysähtyisi. Ja ratkaistakoonpa nämä kysymykset miten hyvänsä, joko eri työalaa johtamaan valitun henkilön päätöksellä tai, jos se on mahdollista, äänten enemmistöllä, niin eri henkilöiden tahdon pitää aina alistua, ja se merkitsee, että kysymykset ratkaistaan auktoritatiivisesti. Suuren tehtaan automaattinen koneisto osoittautuu paljon despoottisemmaksi kuin pikkukapitalistit, joilla työläiset ovat työssä. Ainakin mitä tulee työaika-tunteihin, noiden tehtaiden portin päälle voitaisiin kirjoittaa: *Lasciate ogni autonomia voi che entrate*¹. Kun ihminen on tieteen ja luovan nerouden avulla alistanut luonnonvoimat alaisekseen, niin ne kostavat hänelle alistamalla hänet itsensä, mikäli hän käyttää niitä, todellisen despotismin alaiseksi mistään sosiaalisesta organisaatiosta huolimatta. Kun halutaan hävittää auktoriteetti suurteollisuudessa, niin se merkitsee, että halutaan hävittää itse teollisuus — hävittää höyryvoimalla käyvä kehruu-kone, jotta voitaisiin palata rukkiin.

Ottakaamme toinen esimerkki — rautatie. Myöskin siinä on lukemattoman ihmismäärän yhteistyö ehdottoman välttämätön; onnettomuuksien välttämiseksi tuon yhteistyön täytyy tapahtua tarkasti määrättyinä aikoina. Siinäkin on ensimmäisenä ehtona hallitseva tahto, joka ratkaisee kaikki osakysymykset, edustakoonpa tuota tahtoa sitten yksi valittu henkilö tai kokonainen

¹ Heittäkää kaikki autonomia, te, jotka tästä astutte sisään. *Toim.*

komitea, jolle on uskottu asiasta kiinnostuneiden henkilöiden enemmistön päätösten täytäntöönpano. Kummassakin tapauksessa on olemassa selvästi ilmaistu auktoriteetti. Enemminkin: mitä tapahtuisi heti ensimmäiselle lähetetylle junalle, jos rautatievirkailijain auktoriteetti herrojen matkustajien suhteen hävitettäisiin?

Mutta sitäkin ilmeisemmin tarvitaan auktoriteettia — ja jopa mitä lujinta auktoriteettia — laivassa avomerellä. Vaaran hetkellä siellä riippuu kaikkien elämä siitä, että kaikki alistuvat heti ja ehdottomasti jonkun yhden tahtoon.

Kun esitän näitä todisteita kiihkeimpiä auktoriteetin vastustajia vastaan, niin he voivat antaa minulle vain seuraavan vastauksen: „Niin! Se on totta, mutta kysymys ei ole tässä auktoriteetista, jonka annamme edustajillemme, vaan tietystä toimeksiannosta”. Nuo miehet luulevat, että me voimme muuttaa tietyn asian toiseksi muuttamalla sen nimeä. Nuo syvämietteiset ajattelijat pitävät meitä yksinkertaisesti naurunalaisina.

Olemme siis nähneet, että toisaalta tietty auktoriteetti, olkoon se luotu millä tavalla hyvänsä, ja toisaalta tietty alistuminen ovat mistään yhteiskunnallisesta organisaatiosta riippumatta meille välttämättömiä niiden aineellisten ehtojen vuoksi, joissa tuotteiden tuottaminen ja vaihto tapahtuu.

Toisaalta olemme nähneet, että suurteollisuuden ja suurmaalouden kehittyessä tuotannon ja vaihdon aineelliset ehdot väistämättömästi monimutkaistuvat ja pyrkivät yhä enemmän laajentamaan tuon auktoriteetin vaikutuspiiriä. Sen vuoksi on järjestöntä kuvata auktoriteettiperiaate ehdottoman pahaksi ja autonomiaperiaate ehdottoman hyväksi. Auktoriteetti ja autonomia ovat suhteellisia asioita, joiden soveltamispiiri muuttuu yhteiskunnallisen kehityksen eri vaiheissa. Jos autonomistit tyytyisivät sanomaan vain, että tulevaisuuden yhteiskunnallinen organisaatio on salliva auktoriteettia vain niissä puitteissa, joissa tuotantoehdot tekevät sen välttämättömäksi, niin heidän kanssaan voitaisiin päästä yhteisymmärrykseen. Mutta ne ovat sokeita kaikkien tosiasian suhteen, jotka tekevät auktoriteetin välttämättömäksi, ja he taistelevat kiihkeästi sanaa vastaan.

Minkä vuoksi auktoriteetin vastustajat eivät rajoitu huutamaan poliittista auktoriteettia, valtiota vastaan? Kaikki sosialistit ovat samaa mieltä siitä, että valtio ja samalla myös poliittinen auktoriteetti häviävät tulevan yhteiskunnallisen vallankumouksen seurauksena, toisin sanoen, yleiset funktiot menettävät poliittisen luonteensa ja muuttuvat pelkiksi hallinnollisiksi, yhteiskunnan etuja valvoviksi funktioiksi. Mutta auktoriteetin vastustajat vaativat, että poliittisesta valtiosta tehtäisiin loppu yhdellä iskulla, jo ennen kuin tehdään loppu niistä yhteiskunnallisista suhteista, jotka sen ovat synnyttäneet. He

vaativat, että yhteiskunnallisen vallankumouksen ensimmäisenä tekona tulee olla auktoriteetin hävittäminen.

Ovatko nuo herrat nähneet koskaan vallankumousta? Vallankumous on epäilemättä niin auktoritatiivinen asia, kuin yleensä olla voi. Vallankumous on teko, jolla osa väestöä sanelee tahdonsa väestön toiselle osalle kiväärien, pistimien ja tykkien avulla, siis sangen auktoritatiivisten välineiden avulla. Ja voitanut puolue joutuu välttämättömyyden pakosta pitämään yllä herruuttaan sen pelon avulla, jota sen aseet aiheuttavat taantumuksellisissa. Olisikohan Pariisin Kommuuni pysynyt päivää kauemmin pystyssä, jollei se porvaristoa vastustaessaan olisi nojautunut aseistautuneen kansan auktoriteettiin? Eiköhän meillä ole oikeus moittia Kommuunia päinvastoin siitä, että se käytti tätä auktoriteettia liian vähän? Siis jompikumpi. Joko auktoriteetin vastustajat eivät itse tiedä, mitä puhuvat, ja siinä tapauksessa he aiheuttavat vain sekaannusta, tai he sen tietävät, ja siinä tapauksessa he kavaltavat proletariaatin asian. Kummassakin tapauksessa he palvelevat vain taantumusta.

Kirjoittanut F. Engels lokakuussa 1872

*Julkaistu kokoelmassa „Almanacco
Repubblicano“ 1874*

Julkaistaan kokoelman tekstin mukaan

Suomennos venäjänöksestä